

Handledarrollen och Kollegialt lärande

Maria Olsson och Carina Bååth
2023-2024

Vår intention

**Ge en bild av
handledarutbildningens
röda tråd**

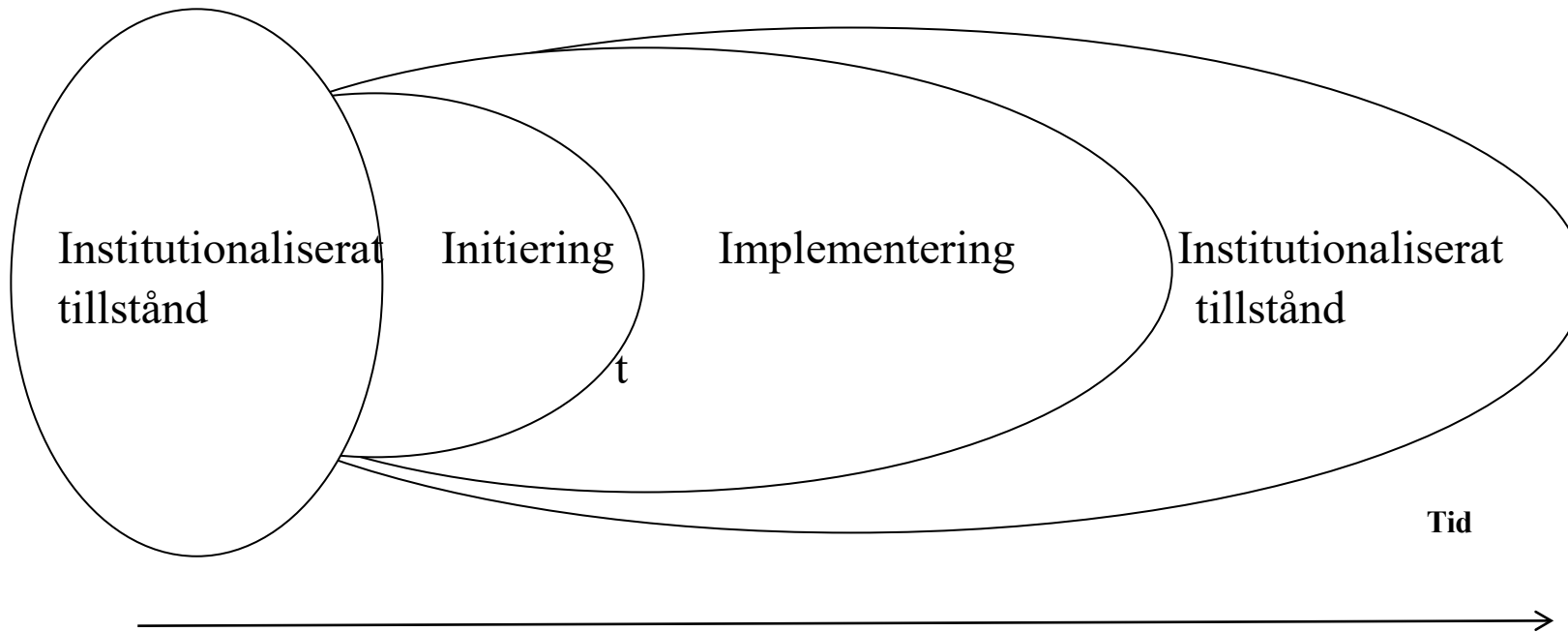
Syfte med ”Specialpedagogik för lärande”

- att stärka den **specialpedagogiska kompetensen generellt** på förskolorna/skolorna
- att öka pedagogers/personalens förmåga att **utforma och anpassa verksamheten/undervisningen** utifrån alla barns/elevs **olika behov** och förutsättningar så att fler barn/elever ges möjlighet till utveckling och lärande samt når **utbildningens mål**
- att utveckla ett bestående **kollegialt lärande** på förskolan/skolan

Syfte med handledarutbildningen

- att **ge stöd så att förmågan att föra samtal** med kollegor stärks, där egen och gemensam reflektion för ökad förståelse av vad det är som händer i praktiken, möjliggörs
- att **öka handledarnas förmåga att leda samtal** så att pedagoger/personal reflekterar över undervisningssituationer och tar initiativ till förändringar

Det tar tid...

(Efter Ekholm, 1990)

Framgångsfaktorer

(Durlak & DuPre, 2008)

Pedagogisk handledning

- Fokus i samtalet är pedagogiska och/eller didaktiska frågeställningar.
- Samtalsdeltagarnas frågor och perspektiv kopplade till det egna handlandet är utgångspunkt i samtalet.
- Handledningen syftar till att samtalsdeltagarna breddar, fördjupar och/eller förändrar sin förståelse av det egna handlandet.

Inkluderande kommunikationspedagogik

- Kräver en medvetenhet om att samtal kan genomföras på ett inkluderande, men även exkluderande sätt.
- Kräver en medvetenhet om hur samtal leds på ett sätt som främjar allas delaktighet, respekt för olika sätt att förstå och en förmåga att utmana det för-givet-tagna på ett respektfullt, inlyssnande och empatiskt sätt.
- Att veta vad, hur och varför.

(Ahlefeld Nisser, 2017, 2021)

Fallgropar för handledaren

Ansvarsfällan:

Handledaren övertar ansvaret för andras lärande och utveckling. Handledarens ansvar går ut på att lägga grunden för en process, men inte för att det sker något med den eller dem som får handledning. Men handledare bör inte luta sig tillbaka och överlåta både innehåll och struktur till de som får handledning.

Egna-vetande-fällan:

Med ökad kompetens inom ett område "ser" man lösningar snabbare, man "vet" vad som är det bästa/riktiga/enda sättet att tolka och lösa problemet på. Det blir då frestande att gå rakt på sak, att direkt formulera pudelns kärna.

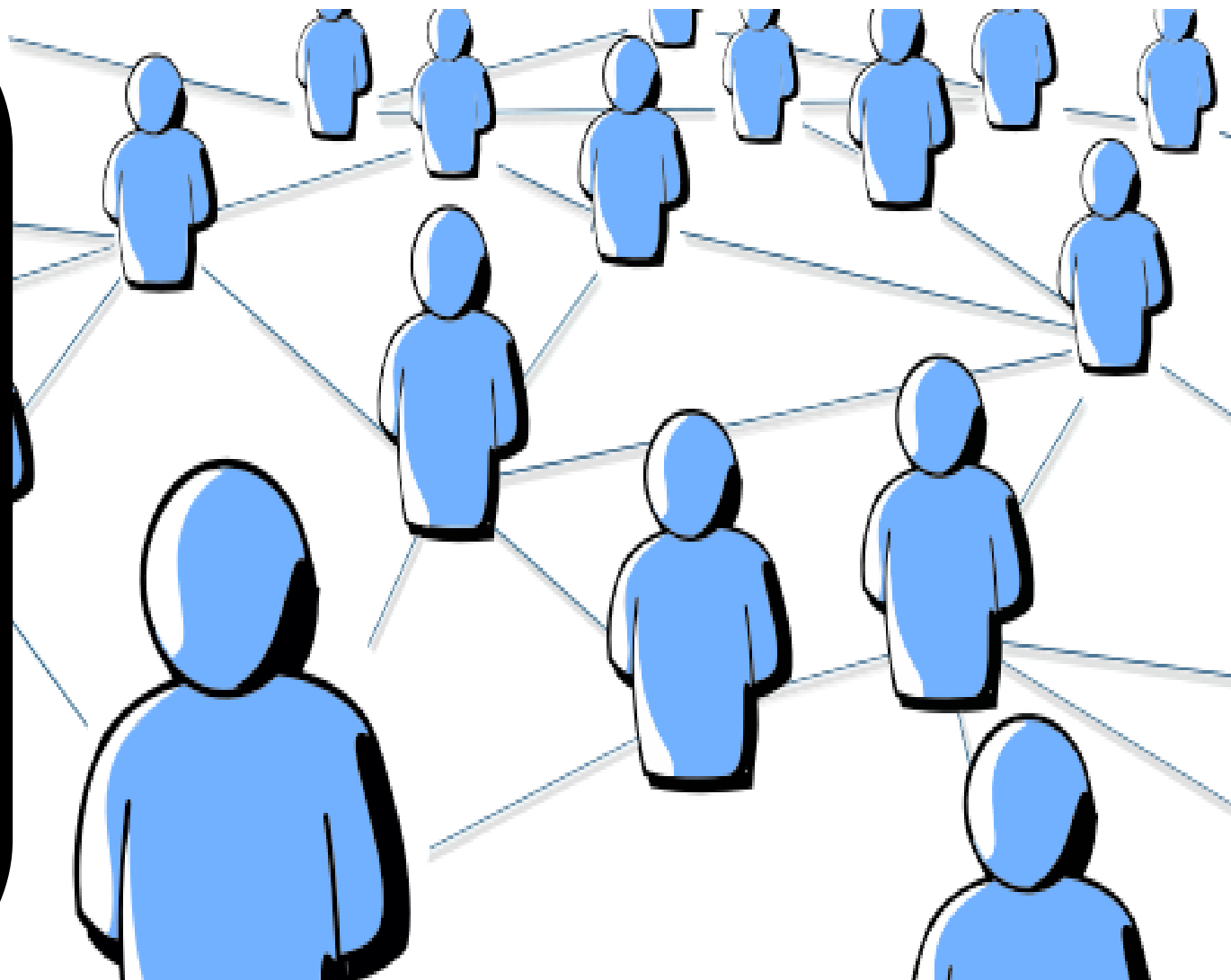
Diskussion i smågrupper

Handledare - ledarskap

Leadership is not just a leader acting and a group of followers responding in a mechanical way, but a complex social process in which the meanings and interpretations of what is said and done are crucial (Alvesson, 2013, s.100).

Ledare tilldelas formell makt och ansvar men auktoritet är inte given (Olsson, 2016, 2021).

Handledarrollen – en komplex balansakt

- **Bekräftelse av erfarenheter – utmana erfarenheter**

(jfr Olsson, 2016)

- **Teoretisk kunskap – praktisk kunskap**

(jfr t.ex. Lahdenperä, 2011)

- **Samverka – abdikera för erfarenheter**

(jfr Holmstrand & Härnsten, 2003)

**Vikten av kontrasterings-
samstämmighet över tid**

(jfr Wenger 1998)

Referenser

- Ahlefeld Nisser, D., von. (2017). Can collaborative consultation, based on communicative theory, promote an inclusive school culture? *Issues in Educational Research*, 27(4), 874-891. <http://www.iier.org.au/iier27/von-ahlefeld-nisser.pdf>
- Ahlefeld Nisser, D., von. (2009). *Vad kommunikation vill säga – en iscensättande studie om specialpedagogers yrkesroll och kunskapande samtal*. Stockholm: Universitetservice.
- Alvesson, M. (2001/2013). *Understanding Organizational Culture* (2nd ed.) Los Angeles: Sage.
- Durlak, J. A., & DuPre, E. P. (2008). Implementation Matters: A Review of Research on the Influence of Implementation on Program Outcomes and the Factors Affecting Implementation. *American Journal of Community Psychology*, 41(2), 327-350.
- Ekholm, M. (1990). *Utvecklingsarbete och elevstöd i vidaregående skolor i Norden*. Stockholm/Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.
- Holmstrand, L., & Härnsten, G. (2003). (2003). Förutsättningar för forskningscirkel i skolan: en kritisk granskning. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Lahdenperä, P. (2011). Mångfald, jämlikhet och jämställdhet – interkulturellt lärande och integration. I P. Lahdenperä (red.), *Forskningscirkel – arena för verksamhetsutveckling i mångfald*. Forskningsrapport 2011:1, (s. 15–41). Västerås: Mälardalens högskola, akademien för utbildning, kultur och lärande.
- Olsson, M. (2016). *Lärares ledarskap som möjliggörande och begränsande i mötet med 'alla' barn. En deltagarorienterad studie*. (Doktorsavhandling, Specialpedagogiska institutionen, Stockholms universitet) Stockholm: Stockholms universitet.
- Olsson, M. (2021). Lärares röster om att utöva ledarskap – mellan stundens möten med eleverna och omgivningens krav på att leverera resultat. I M. Samuelsson & M. Karlberg, *Pedagogiskt ledarskap, pedagogiska miljöer och konflikthantering*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Utbildningsplan för handledare inom Specialpedagogik för lärande*. Stockholm: Skolverket.
- Wenger, E. (1998). *Communities of Practice: Learning, Meaning and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.